

☰ DEN KORTE BRUGSTEKST

Støj i offentlige transportmidler

– kommentar på Facebook

FP10 MAJ 2024, MODTAGERRETET KOMMUNIKATION

I DETTE MATERIALE FINDER DU

- 1** Præsentation af opgaven
Introduktion til dansklæreren.
- 2** Lær at afkode opgaverne til prøven
Aktivitet til eleverne. Varighed 1-2 lektioner.
 - A** Forstå situationen og lur opgavekravene
- 3** Undervisningsforløb med faglige fokuspunkter
Undervisningsguide til dansklæreren. Varighed 2-5 lektioner.

De faglige fokuspunkter er:

INDHOLD

 - 🕒 Skriv i kontekst og giv et resumé
 - 🕒 Det konkrete og generelle plan

SPROG

 - 🕒 Kommentere

FORM

 - 🕒 Ydre og indre tekstsammenhæng
 - 🕒 For- og bagvægt
- 4** Den gode tekst og faldgruberne
En håndsregning til lærer og elever. Erfaringer fra prøverne.

1

Præsentation af opgaven

Introduktion til dansklæreren

I denne opgave skal eleverne skrive en kommentar på *Go'morgen Danmarks* facebookside på baggrund af et indslag om støj i offentlige transportmidler.

Skrivesituationen er autentisk, og teksttypen, som eleven skal skrive (kommentar), findes i virkeligheden, da sociale medier er et sted, hvor vi netop kommenterer på, hvad vi ser, hører og læser. Nogle kommentarer er ganske korte, og andre kan være særdeles lange. Situationen minder dermed meget om virkeligheden, hvor vi som borgere har mulighed for at give vores mening til kende i det offentlige rum.

Hensigten med teksten er at give udtryk for sin egen holdning til emnet med afsæt i egne erfaringer. Man kan både være enig eller uenig med debattøren Anne Sophie Hermansen i interviewet.

Eleverne skal skrive i fremstillingsformerne:

- kommentere
- beskrive
- argumentere

Du kan vælge at lade eleverne vælge mellem forskellige debatterende indslag fra *Go'morgen Danmarks* facebookside. For eksempel en sag som er oppe i tiden og er af nyere dato.

Kommentaren skal være på 250 til 350 ord, hvilket er cirka dobbelt så mange, som dem du netop har læst her.

2 Lær at afkode opgaverne til prøven

Aktivitet til eleverne. Varighed 1 lektion.

OPGAVE

Forstå situationen og lur opgavekravene

I denne øvelse bliver I gode til at forstå skrivesituationen i en opgave og lure kravene. Det er nemlig afgørende for, at jeres tekster kommer til at fungere.

Start med det hvide, inden I hopper ud i det blå.

1

Få opgaven frem på skærmen eller lav et print af den, så I kan markere de vigtige nøgleord.

2

Start med at nærlæse skrivesituationen, som er teksten på den hvide baggrund.

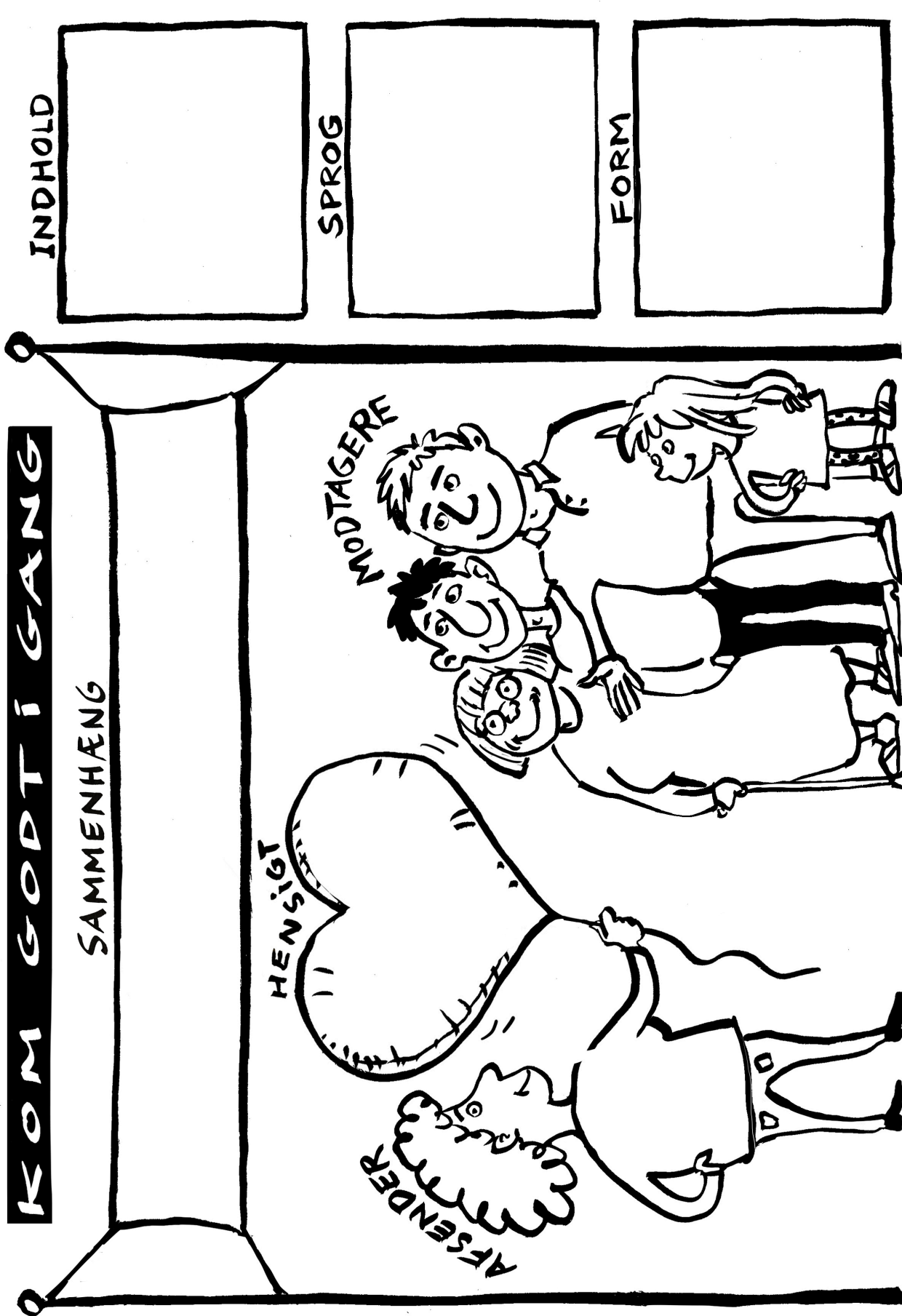
Brug **KOM GODT I GANG**. Noter på figurerne: hvorfor teksten skal skrives, hvilken afsenderrolle I skal skrive i, hvad der er tekstens hensigt, og hvem der er modtagerne.

Vær opmærksom på, at I i denne opgave skal skrive to tekster. En lidt længere og en noget kortere tekst.

3

Herefter nærlæser I, hvad der står i den blå kasse, hvor opgavens krav er beskrevet.

Skriv stikord til tekstens indhold, sprog og form til højre på **KOM GODT I GANG**.

TEGNING: ANNETTE CARLSEN

IDÉ: CHARLOTTE RYTTER

3

Forløb med faglige fokuspunkter

Undervisningsguide til dansklæreren

Hvis du bruger opgaven *Kommentar – Støj i offentlige transportmidler* som undervisning, kunne de faglige fokuspunkter for eksempel være:

INDHOLD

- ⊙ Skriv i kontekst og giv et resumé
- ⊙ Det konkrete og generelle plan

SPROG

- ⊙ Argumentere

FORM

- ⊙ Ydre og indre tekstsammenhæng
- ⊙ For- og bagvægt

Skriv i kontekst og giv et resumé

Et af opgavekravene er, at eleverne skal *kommentere Anne Sophia Hermansens oplevelser og holdninger*.

Her vil det være en god idé at starte med at ridse konteksten op for modtagerne, altså den sammenhæng man skriver i. Det er modsat en almindelig skoleopgave, hvor læreren jo godt kender opgaveformuleringen. Men det gælder ikke med tekster i den "virkelige" verden, som eleverne skal forestille sig, at de skriver i.

FORSLAG

1

Tal om hvilke oneliners, citater, eksempler og andet fra opgavens videoressource (tv-indslag fra *Go'morgen Danmark*) som eleverne ville kunne bruge i det indledende afsnit.

Lav herefter et kort resume af, hvad sagen handler om.

Det kan I gøre enten i fællesskab, i makkerpar eller individuelt.

2

Brug dig selv som mesterlæren og vis eleverne, hvordan du ville indlede din kommentar, hvis du skulle skrive den. Det er vigtigt, at vi som dansklærere, og med en vis skriveerfaring i skoletasken, giver vores erfaringer videre. Det er også langt mere autentisk end, hvis du beder dem om at slå det op på nettet eller anvende en skriveskabelon.

3

Lad eleverne i makkerpar forklare mundtlig for hinanden, hvad sagen drejer sig om, hvor de skal forestille sig, at deres makker ikke har set tv-indslaget.

Det konkrete og det generelle plan

I opgaven skal eleverne beskrive egne personlige oplevelser med støj i offentlige transportmidler. Det kalder vi *det konkrete plan*.

Men de skal også argumentere for, om de selv bliver generet af støj, men på et mere *generelt, principielt og alment plan*.

Disse to planer kommunikerer man ofte på. På det konkrete plan beskriver man med eksempler, som modtagerne kan identificere sig med (hvad).

På det mere generelle plan sætter man det konkrete i perspektiv og bliver mere generel og måske endda principiel (hvorfor).

Det svarer til, når vi beder eleverne om at perspektivere deres prøveoplæg til den mundtlige prøve. Altså at se det konkrete i et større perspektiv og i en bredere sammenhæng.

FORSLAG

1

Lav en fælles brainstorm i klassen på konkrete eksempler, som eleverne bliver generet af, når de rejser med bus, tog og evt. metro.

I den ene kolonne skriver i de konkrete eksempler. I den anden kolonne skriver I, hvorfor det generelt er et problem.

HVAD ER IRRITERENDE? (Konkret og beskrivende)	HVORFOR ER DET IRRITERENDE? (Generelt og perspektiverende)

2

Lad herefter eleverne skrive korte tekststykker, hvor de beskriver, hvad de bliver konkret generet af og hvorfor det er et problem og hvad det handler om.

Denne metode kan du bruge i mange andre sammenhænge, og det er en nem måde at lære at uddybe, hvad man mener og tænker.

Argumentere

I tekster, hvor man mener et eller andet eller har en holdning til noget, kommer man ofte til at bruge de samme ord og vendinger, som fx *jeg synes*. Det gør sproget ensformigt og ofte lidt kedeligt at læse.

FORSLAG

Lad i fællesskab et idé-katalog over andre ord og vendinger, som man

kan bruge. Brug synonymordbogen til hjælp.

Fx

- *Jeg anser det for temmelig sandsynligt, at ...*
- *Ifølge min overbevisning ...*
- *Jeg har den holdning, at ...*
- *Meget peger jo på, at det er ...*

◎ **Ydre og indre tekstsammenhæng**

Selvom der er tale om en kort tekst, skal den stadig hænge sammen med en klar ydre og logisk, indre struktur.

Den ydre sammenhæng skabes ved, at eleverne tydeligt markerer afsnit i deres tekster, fx ved at bruge opgavekravenes struktur med:

1. Indledning, hvor konteksten forklares for modtagerne
2. Kommentere på ASH oplevelser og holdninger
3. Egne oplevelser
4. Egen holdning til støj i det offentlige generelt
5. Kort afrunding/slutning

Den indre struktur skabes ved, at der er en overgang mellem tekstens afsnit, så teksten som helhed ikke kommer til at fremstå fragmenteret og usammenhængende svar på spørgsmål.

Det kan man gøre ved at være klar i skrivespyttet med den allerførste sætning, der indleder hvert afsnit. Fx:

1. *Forleden dag så jeg et indslag på Go`Morgen Danmark, hvor ...*
2. *Jeg er meget uenig med Anna Sofia Hermansen ...*
3. *Personligt har jeg selv oplevet ...*
4. *Min holdning til støj generelt ...*
5. *Afslutningsvis ...*

FORSLAG

1

Lad eleverne lave tydelige afsnit i deres tekst og gør noget særligt ud af formuleringen af den første sætning i hvert afsnit.

2

I makkerpar læser eleverne kun deres indledende sætninger til hvert afsnit op for hinanden,

Når disse sætninger læses højt alene, skal det meget gerne være tydeligt for en uforstående modtager, hvad teksten drejer sig om.

◎ **For- og bagvægt**

Sproglig korrekthed er en dyd, og sproglig variation kan ofte være en vej til modtagerens hjerte. Selvom tekster er korte, må de gerne fremstå

gennembearbejdet både i forhold til variation og til korrekthed. Det svarer lidt til, at man har ryddet en anelse op, inden gæsterne kommer, så der bare ser nogenlunde nydeligt ud.

FORSLAG

Du kan vælge, om nogle elever kun skal have fokus på og arbejde med et enkelt afsnit og ikke hele teksten. Mens andre elever godt kan klare flere afsnit og måske endda hele teksten. Det vigtigste er, at alle elever får en klar fornemmelse for, hvor små greb der ofte skal til for at skabe sproglig variation.

SÅDAN GØR I

- Lad eleverne lave kopi af den del af teksten, som de vil arbejde med. På den måde kan de bagefter lave en sammenligning med den oprindelige version, I kan tale om, hvilken af de to, som fungerer bedst.
- Sæt afsnittet op med dobbelt linjeafstand og i skriftstørrelse 16.
- Hver gang der er et punktum i teksten, skal næste sætning ned på næste linje, så alle startordene er samlet i venstre side.
- Understreg det første udsagnsord i hver sætning, så eleverne kan se, om sætningen primært har forvægt eller bagvægt. Omformuler sætningerne så der skabes variation i "vægt-fordelingen".
- Genopfrisk kommareglerne, og tjek teksten om kommaerne er sat korrekt.
- Eventuelt kan du bede de hurtige elever om at tjekke, om der er mange sætninger, der starter med de samme ord, og få dem til at afveksle disse for at skabe sproglig variation.

Organisering af skriveprocessen

FØR ELEVERNE SKRIVER

Start i fællesskab med øvelsen Forstå situationen og lur opgavekravene.

Inddrag herefter fokuspunkterne:

- ⊙ Skriv i kontekst og giv et resumé
- ⊙ Det konkrete og det generelle
- ⊙ Argumentere

MENS ELEVERNE SKRIVER

Lad eleverne skrive teksten på tid. Afsæt fx 15-25 minutter eller den tid, som du selv finder passende. Sig til eleverne, at de når, hvad de kan på den afsatte tid, og at indholdet skal være på plads, når tiden er gået.

Lad eleverne tælle antal ord og bed dem angive det til sidst i teksten. Husk at det ikke indgår som en del af selve besvarelsen, men som formalia i forhold til vurdering af besvarelsen.

EFTER ELEVERNE HAR SKREVET

Til sidst inddrager du de faglige fokuspunkter:

- ⊙ Ydre og indre tekstsammenhæng
- ⊙ For- og bagvægt

I kan overveje, om jeres kommentarer skal offentliggøres på et socialt medie, fx som en kommentar på Go' Morgen/Aften Danmarks Facebook-side, og se om I får nogle reaktioner.

4

Den gode tekst og faldgruberne

Vejledning- og vurderingsguide til dansklæreren

Nedenstående oversigt følger de tre vurderingsdimensioner: Funktion, Indhold og form. Du kan bruge guiden, når du skal enten VEJLEDE eller VURDERE dine elevers tekster.

Du kan fx gøre vejen til den gode tekst konkret og håndterbar for alle elever – og ikke kun en gættekonkurrence for de få – ved at du inden og evt. undervejs i skriveprocessen taler med eleverne om, hvad der kendetegner den gode tekst, og hvilke faldgruber de skal være opmærksomme på.

	DEN GODE TEKST VIL OFTE VÆRE KENDETEGNET VED:	FALDGRUBERNE VIL OFTE VÆRE:
FUNKTION	Det er tydeligt for de læsere, som ikke har set tv-indslaget, hvad sagen drejer sig om.	Det er uklart hvad hensigten med teksten egentlig er, og hvem den henvender sig til.
INDHOLD	Indhold giver nye perspektiver på emnet. Indholdet er udfoldet med både konkrete eksempler og uddybet med argumenter	Indholdet er opremsende, er ikke uddybet eller begrundet. Den personlige oplevelse en gengivelse af, hvad der blev sagt i videoen.
FORM	Teksten hænger sammen med klar indre tekststruktur, fx med tydelige afsnitsstartere eller overgange mellem afsnit Layouten understøtter tekstens hensigt og er overskuelig for modtageren	Teksten svarer på opgavens tre skrivekrav, men hænger ikke sammen som helhed. Der er ingen markeringer af afsnit, som viser en klar ydre tekststruktur